

BSc Onderwijswetenschappen
Universiteit Utrecht

© 2023 Academion

www.academion.nl
info@academion.nl

Projectcode P2210

Inhoud

Samenvatting	4
Scoretabel	5
Introductie	6
Panel	7
Informatie over de opleiding.....	8
Beschrijving van de beoordelingsstandaarden	9
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	9
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	11
Standaard 3. Toetsing	16
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	18
Eindoordeel.....	19
Bijlage 1. Beoogde leerresultaten	20
Bijlage 2. Opleidingscurriculum	23
Bijlage 3. Bezoekprogramma	27
Bijlage 4. Geraadpleegde materialen	28

Samenvatting

Beoogde leerresultaten

De BSc Onderwijswetenschappen heeft volgens het panel een heldere visie om breed opgeleide onderwijswetenschappers af te leveren met kennis en vaardigheden rond ontwerp, advies en onderzoek voor onderwijsvraagstukken. De ALPO biedt een unieke mogelijkheid om deze kennis en vaardigheden op academisch niveau te combineren met een lesbevoegdheid in het primair onderwijs, wat een duidelijke meerwaarde heeft voor zowel studenten als het primair onderwijs zelf. De beoogde leerresultaten van de opleiding reflecteren het academische bachelorniveau van de opleiding, en zijn afgestemd op de verwachtingen van het academische en professionele veld. Het panel beveelt aan om te onderzoeken of er meer aandacht aan het macroniveau van onderwijs besteed kan worden in de opleiding. Ook adviseert het de werkveldcommissie nieuw leven in te blazen en zo op een geformaliseerde manier input van het werkveld te verzamelen.

Onderwijsleeromgeving

De opleiding heeft volgens het panel de beoogde leerresultaten vertaald in een goed ontworpen en helder gestructureerd curriculum. De leerlijnen maken inzichtelijk hoe studenten kennis en vaardigheden rondom ontwerp, advies en onderzoek verwerven. Studenten krijgen een brede basis in de onderwijswetenschappen en hebben daarnaast in de reguliere bachelor veel ruimte zich naar keuze te verdiepen, te verbreden of praktijkervaring op te doen via een stage. De onderwijsvormen zijn interactief, met veel ruimte voor verbinding tussen theorie en praktijk. Het curriculum is studeerbaar, waarbij de parttime variant als maatwerkcurriculum met studenten wordt ontworpen. De studiebegeleiding is een sterk punt van de opleiding, en is duidelijk gekoppeld aan professionele en persoonlijke ontwikkeling van studenten. Het onderwijsgevend personeel vormt een goed samenwerkend team van onderzoeks- en praktijkgerichte docenten met voor de opleiding relevante expertise, en wordt door studenten gewaardeerd om hun vakkennis en benaderbaarheid.

Het curriculum van de ALPO is zo vormgegeven dat de onderwijsvormen aan de HU en de UU elkaar versterken. Het panel adviseert daarbij samen met de opleidingsscholen mogelijkheden te onderzoeken om studenten ook in een rol als onderwijskundige stage-ervaring te laten opdoen. De opleiding spant zich in voor het stroomlijnen van de samenwerking tussen HU en UU, zodat studenten de opleiding ondanks de inherente drempels die studeren aan twee instellingen met zich meebrengt, doorgaans als coherent ervaren. Het panel moedigt de opleiding aan hier doorlopend aandacht aan te blijven besteden.

Toetsing

De opleiding heeft volgens het panel een grondig en uitgebreid systeem van toetsing, en een levende kwaliteitscultuur rondom toetsing. De toetsmethoden zijn gevarieerd en passen bij de doelen van de opleiding. De procedures bevorderen valide, betrouwbare en transparante toetsing, en de examencommissie houdt adequaat toezicht op de kwaliteit van toetsing. Er is veel ruimte voor kwalitatieve feedback voor studenten en afstemming van toetspraktijk in kalibratiesessies. De beoordeling van de theses is op een passend wijze vormgegeven, en heeft zowel gezamenlijke als individuele elementen, waardoor studenten het behalen van de beoogde leerresultaten altijd op individueel niveau moeten aantonen. Het panel beveelt aan de regels en richtlijnen rond samenwerking in de analyse- en schrijffase van de thesis te verduidelijken voor studenten en verschillen in werkwijzen tussen begeleiders hierin te beperken.

Gerealiseerde leerresultaten

De bachelorscripties en de doorstroom van afgestudeerden naar relevante masteropleidingen of banen tonen volgens het panel aan dat studenten de beoogde leerresultaten van de opleiding realiseren.

Scoretabel

Het panel beoordeelt de opleiding als volgt:

BSc Onderwijswetenschappen

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

voldoet

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

voldoet

Standaard 3: Toetsing

voldoet

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

voldoet

Algemeen eindoordeel

positief

Prof. dr. D. (Douwe) Beijaard, voorzitter

MSc P. (Peter) Hilderling, secretaris

Datum: 6 juli 2023

Introductie

Visitatie

De bacheloropleiding Onderwijswetenschappen van de Universiteit Utrecht werd op 20 en 21 april 2023 door een onafhankelijk peer review panel beoordeeld in het kader van de visitatiegroep Onderwijswetenschappen. Dit cluster bestond uit 9 opleidingen van de Rijksuniversiteit Groningen, Maastricht University, Universiteit Twente, Radboud Universiteit Nijmegen, Open Universiteit, Universiteit Utrecht en Universiteit van Amsterdam. De beoordeling verliep volgens de procedure en standaarden van het NVAO Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland (d.d. september 2018).

In opdracht van het cluster Onderwijswetenschappen verzorgde evaluatiebureau Academion de begeleiding van de visitatie. Peter Hildering en Fiona Schouten traden op als coördinator binnen het cluster, en Peter Hildering, Mariëlle Klerks, Mariette Huisjes en Jessica van Rossum als secretaris. Zij zijn allen door de NVAO gecertificeerd en als secretaris geregistreerd.

Vorbereiding

In samenspraak met de instellingen en opleidingen stelde Academion het visitatiepanel samen, rekening houdend met de expertise en onafhankelijkheid van de leden en met de consistentie binnen het cluster. De NVAO stemde op 3 november 2022 in met de samenstelling van het panel. Een van de coördinatoren instrueerde de panelvoorzitter op 8 december 2022 over diens rol binnen de visitatie volgens het Profiel van de voorzitter (NVAO 2016).

De contactpersonen van de instelling stelden voor het visitatiebezoek een bezoekprogramma op in overleg met de coördinator (zie bijlage 3). De opleiding selecteerde vervolgens voor elke gespreksronde representatieve gesprekspartners. Daarnaast bepaalde de opleiding dat het ontwikkelgesprek zou worden vormgegeven als onderdeel van het bezoek. Op basis van dit gesprek werd een apart ontwikkelverslag gemaakt.

In de aanloop naar de visitatie stuurde de opleiding een lijst van afgestudeerden over de periode 2021-2022 naar de coördinator. Uit deze lijst selecteerde de panelvoorzitter in samenspraak met de coördinator 15 eindwerken. Daarbij hield hij rekening met de spreiding van de eindcijfers, de beoordelaars en een representatieve verdeling over de reguliere bachelor en de Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs (ALPO). Voorafgaand aan het bezoek stelde de opleiding de geselecteerde eindwerken met bijbehorende beoordelingsformulieren beschikbaar aan het panel. Ook zond de opleiding het panel haar zelfevaluatierapport in de vorm van een informatiedossier toe (zie bijlage 4).

De panelleden bestudeerden de ontvangen informatie en stuurden hun bevindingen op naar de secretaris. De secretaris verzamelde de vragen en opmerkingen van het panel in een document en verspreidde dit onder de panelleden. Op 13 april 2023 hield het panel een online vooroverleg waarin de voorlopige bevindingen naar aanleiding van het informatiedossier, de gelezen eindwerken en de taakverdeling ter sprake kwamen. Ook werd het panel geïnformeerd over de van toepassing zijnde beoordelingskaders, de werkwijze en de planning van visitatie en rapportage.

Bezoek

Tijdens het visitatiebezoek, waarbij ook de masteropleiding Educational Sciences werd beoordeeld, sprak het panel met verschillende opleidingsvertegenwoordigers (zie bijlage 3). Ook bood het panel studenten en docenten de gelegenheid om informeel met het panel te spreken tijdens een spreekuur. Eén persoon heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Het panel beëindigde de visitatie met een intern overleg om de voorlopige bevindingen te formuleren. Ter afsluiting van de visitatie gaf de voorzitter een publieke mondelinge toelichting, waarin hij de voorlopige indrukken, algemene observaties en suggesties voor ontwikkelpunten van het panel presenteerde.

Rapportage

De secretaris schreef een conceptrapport op basis van de bevindingen van het panel en legde dat intern voor binnen Academion voor een collegiale toets. Daarna vroeg de secretaris de panelleden om het rapport te bekijken en van feedback te voorzien. Na verwerking van de feedback en na akkoord van het panel stuurde de secretaris het rapport naar de opleiding met het verzoek om feitelijke onjuistheden te melden. De secretaris paste de feitelijke onjuistheden in het rapport aan op aanwijzing van de panelvoorzitter. Vervolgens stelde het panel het rapport vast en stuurde de coördinator het naar de Universiteit Utrecht.

Panel

Bij de clustervisitatie Onderwijswetenschappen zijn de volgende panelleden betrokken:

- Prof. dr. Douwe Beijaard, emeritus hoogleraar Professional Learning aan de TU Eindhoven (voorzitter);
- Prof. dr. Bram De Wever, hoofddocent Learning and Instruction aan de Universiteit Gent;
- Prof. dr. Katrien Struyven, hoogleraar bij de School voor Educatieve Studies aan de Universiteit Hasselt;
- Dr. Nynke Bos, lector Teaching, Learning & Technology bij Hogeschool Inholland;
- Prof. dr. Martin Valcke, hoogleraar Onderwijskunde aan de Universiteit Gent;
- Prof. dr. Jo Tondeur, hoogleraar Educational Innovation and Technology aan de VU Brussel;
- Prof. dr. David Gijbels, hoogleraar Learning and Instruction aan de Universiteit Antwerpen;
- Prof. dr. Piet Van den Bossche, hoogleraar Leren in Organisaties aan de Universiteit Antwerpen en hoogleraar Teamleren aan de Universiteit Maastricht;
- Prof. dr. Wilfried Admiraal, hoogleraar Technology-Enhanced Teaching and Learning aan de Oslo Metropolitan University;
- Eline Pothoven BSc, masterstudent Onderwijswetenschappen aan de Universiteit Utrecht (student-lid);
- Juliette de Groot BSc, masterstudent Onderwijswetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam (student-lid).

Het panel dat de bachelor Onderwijswetenschappen aan de Universiteit Utrecht beoordeelde, bestond uit de volgende leden:

- Prof. dr. Douwe Beijaard, emeritus hoogleraar Professional Learning aan de TU Eindhoven (voorzitter);
- Prof. dr. Bram De Wever, hoofddocent Learning and Instruction aan de Universiteit Gent;
- Prof. dr. Katrien Struyven, hoogleraar bij de School voor Educatieve Studies aan de Universiteit Hasselt;
- Juliette de Groot BSc, masterstudent Onderwijswetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam (student-lid).

Informatie over de opleiding

Naam van de instelling: Universiteit Utrecht
Status van de instelling: Bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets: Positief

Naam van de opleiding: Onderwijswetenschappen
CROHO-nummer: 50003
Niveau van de opleiding: Bachelor
Oriëntatie van de opleiding: Academisch
Aantal studiepunten: 180 EC
Locatie: Utrecht
Variant(en): Voltijd, deeltijd
Bijzonderheden: Mogelijkheid tot bi-diplomerings met de hbo-bachelor Leraar Basisonderwijs (Pabo) van de Hogeschool Utrecht (ALPO-track)
Onderwijstaal: Nederlands
Inleverdatum NVAO: 1 november 2023

Beschrijving van de beoordelingsstandaarden

Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs (ALPO)

Studenten kunnen de bacheloropleiding Onderwijswetenschappen combineren met de hbo-bachelor Leraar Basisonderwijs (Pabo) van de Hogeschool Utrecht (HU) in een vierjarig geïntegreerd curriculum van 240 EC onder de naam Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs (ALPO). Na afronding van dit traject ontvangen studenten zowel een Bachelor of Education van de Hogeschool Utrecht als een Bachelor of Science van de Universiteit Utrecht. Het totale curriculum van de ALPO omvat 180 EC op wo-niveau, en 60 EC op hbo-niveau. Studenten ontvangen het wo-bachelordiploma Onderwijswetenschappen op basis van de EC die zij op wo-niveau afgerond hebben. De route die leidt tot het hbo-bachelordiploma is beoordeeld bij de accreditatie van de Pabo (ISAT 34808) aan de Hogeschool Utrecht.

Deeltijdvariant

De reguliere bachelor kan in deeltijd gevolgd worden. Deeltijdstudenten volgen de vakken samen met de voltijdstudenten, maar volgen één vak per blok in plaats van twee. Ze stellen in overleg met een tutor van de opleiding een passend individueel deeltijdprogramma op. De ALPO kan niet in deeltijd worden gevolgd. De oordelen in dit rapport hebben betrekking op beide varianten, tenzij anders aangeduid, omdat de studenten in de voltijd- en deeltijdvariant hetzelfde onderwijs volgen.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Missie en profiel

De bacheloropleiding Onderwijswetenschappen wordt georganiseerd door de afdeling Educatie in de Faculteit Sociale Wetenschappen (FSW) van de Universiteit Utrecht (UU). De opleiding leidt studenten op die in staat zijn om bij te dragen aan het oplossen van vraagstukken rondom leren, ontwikkelen en onderwijs. In de opleiding staan drie vaardigheden centraal: het *ontwerpen* van onderwijsleeromgevingen (trainingen, methodes, materialen), het *adviseren* van leer- en ontwikkelvraagstukken, en het doen van *onderzoek* naar vraagstukken over leren, onderwijs en ontwikkeling. De inhoudelijke nadruk van de opleiding ligt daarbij op het microniveau (leerprocessen, lesgeven, ontwikkeling) en het mesoniveau (leren in organisaties, leiderschap). Daarnaast staat algemene academische vorming via kritische oordeelsvorming, communicatievaardigheden en professionele ontwikkeling centraal. Na het afstuderen kunnen studenten zich verder specialiseren via een master Onderwijswetenschappen of een verwante masteropleiding, en aan het werk gaan als bijvoorbeeld expert in leren in het onderwijs, bedrijfsleven of bij de overheid.

Studenten die de ALPO volgen, kunnen zich specialiseren tot academische leerkracht-onderwijskundige voor het primair onderwijs. Zij combineren onderwijswetenschappelijke kennis en vaardigheden met de vakinhoudelijke, pedagogische en vakdidactische kennis en vaardigheden van een leerkracht, en leren zo ontwerpen,

onderzoeken en adviseren bij onderwijswetenschappelijke vraagstukken in het primair onderwijs. Zij kunnen na afronding van hun opleiding, naast verdere specialisatie in een masteropleiding, aan de slag als leerkracht in het primair onderwijs met de capaciteit om onderwijskundig en wetenschappelijk onderbouwd advies te geven.

Het panel heeft de visie en het profiel van de opleiding bestudeerd. Het is positief over de heldere visie en de brede focus van de BSc Onderwijswetenschappen. De drie vaardigheden geven een duidelijk beeld van de onderwijswetenschappelijke competenties die studenten tijdens de opleiding verwerven. Het panel heeft in het bijzonder waardering voor de ALPO, die studenten de unieke mogelijkheid biedt om onderwijswetenschappelijke bekwaamheid op academisch niveau te combineren met een lesbevoegdheid. Het panel ziet een duidelijke meerwaarde voor academisch geschoolde basisschoolleerkrachten voor zowel studenten als het Nederlandse onderwijs. De ALPO kan bijdragen aan een algehele versterking van het niveau van de beroepsgroep, en het beroep van leerkracht aantrekkelijker maken voor academisch geschoolde jongeren. Het is niet eenvoudig om een dergelijke opleidingsvariant met twee instellingen te organiseren. Het panel prijst de opleiding voor de inspanningen en resultaten op dit terrein.

Tijdens de visitatie heeft het panel met de opleiding gesproken over de keuze om zich op het micro- en mesoniveau van het onderwijs te richten. Dit sluit aan bij de behoeften van studenten met een interesse in lesgeven, en bij de onderzoeksexpertise van het onderwijsgevend personeel. Tegelijkertijd ziet het panel ook veel interessante ontwikkelingen en actuele onderwerpen op het macroniveau (onderwijssysteem en -beleid) die voor een breed opgeleide onderwijswetenschapper van belang zijn, maar nu alleen in keuzecursussen of geheel niet aan bod komen in het curriculum. Tijdens de gesprekken met studenten en alumni van de opleiding vernam het panel vergelijkbare opmerkingen. Het geeft de opleiding daarom in overweging mee om aandacht voor het macroniveau in het curriculum te versterken.

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten van de opleiding (zie bijlage 1) zijn verdeeld in vijf groepen, gerelateerd aan de Dublin-descriptoren voor hoger onderwijs: Kennis en inzicht, Toepassen van kennis en inzicht, Oordeelsvorming, Communicatie en Leervaardigheden. De reguliere bacheloropleiding en de ALPO hanteren dezelfde beoogde leerresultaten wat betreft het deel dat leidt tot het bachelordiploma Onderwijswetenschappen; de praktijkgerichte elementen zijn onderdeel van het examenprogramma van de Pabo. Daarnaast hanteert de ALPO een opleidingsprofiel: een document dat specificeert hoe het onderwijs dat ALPO-studenten volgen aan de hogeschool en aan de universiteit gezamenlijk bijdragen aan de bekwaamheidseisen die gesteld zijn aan een leraar basisonderwijs die afgestudeerd is van de ALPO.

Het panel heeft de beoogde leerresultaten bestudeerd, en concludeert dat deze door hun koppeling met de Dublin-descriptoren duidelijk op bachelorniveau geformuleerd zijn en een academische oriëntatie hebben. Het opleidingsprofiel ALPO verduidelijkt op een gedetailleerde manier hoe de cursusonderdelen aan HU en UU bijdragen aan het gezamenlijk competentieprofiel van de opleidingen. De connectie met het domein-specifieke referentiekader onderwijswetenschappen zorgt ervoor dat deze in overeenstemming zijn met de verwachtingen in het veld.

Tijdens de visitatie vernam het panel dat het onderwijsgevend personeel veel connecties met het werkveld heeft via persoonlijke contacten, praktische opdrachten in de vakken, en de stages in zowel de reguliere bachelor als de ALPO. De opleiding gebruikt deze contacten om op een informele manier aangesloten te blijven bij de trends en verwachtingen in het werkveld. Tot 2020 hadden de opleidingen onderwijswetenschappen een

werkveldcommissie, maar door de corona-beperkingen zijn de vergaderingen langere tijd opgeschort en is de commissie uiteindelijk opgeheven. De opleidingen denken nu na over de vraag of deze commissie opnieuw opgestart moet worden, of dat de informele contacten met het werkveld voldoende zijn. Het panel adviseert om de commissie opnieuw op te richten, en zo input vanuit het werkveld te formaliseren. Volgens het panel zouden de opleidingen baat hebben bij de input van een groep vertegenwoordigers van het werkveld die de opleiding voor langere tijd goed kent en daardoor als klankbord kan dienen. Een bijkomend voordeel is dat een werkveldcommissie bestaande externe contacten kan verduurzamen.

Overwegingen

De BSc Onderwijswetenschappen heeft volgens het panel een heldere visie om breed opgeleide onderwijswetenschappers af te leveren met kennis en vaardigheden rond ontwerp, advies en onderzoek voor onderwijsvraagstukken. De ALPO biedt een unieke mogelijkheid om deze kennis en vaardigheden op academisch niveau te combineren met een lesbevoegdheid in het primair onderwijs, wat een duidelijke meerwaarde heeft voor zowel studenten als het primair onderwijs zelf. De beoogde leerresultaten van de opleiding reflecteren het academische bachelorniveau van de opleiding, en zijn afgestemd op de verwachtingen van het academische en professionele veld. Het panel beveelt aan om te onderzoeken of er meer aandacht aan het macroniveau van onderwijs besteed kan worden in de opleiding. Ook adviseert het de werkveldcommissie nieuw leven in te blazen en zo op een geformaliseerde manier input van het werkveld te verzamelen.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 1 voldoet.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Curriculum

De bacheloropleiding Onderwijswetenschappen bestaat uit drie delen: de major verplicht (75 EC), de major keuze (60 EC) en de profileringsruimte (45 EC). Deze opzet is in lijn met het Utrechts onderwijsmodel, waarbij studenten veel ruimte hebben om hun eigen keuzes te maken, en daarbij kunnen kiezen voor verbreding of verdieping. Inhoudelijk is de opleiding vormgegeven langs drie leerlijnen die corresponderen met de drie kernvaardigheden van de opleiding: ontwerpen, adviseren en onderzoeken (zie standaard 1). Deze leerlijnen verbinden de kennis en vaardigheden die door de vakken verspreid worden aangeboden. De leerlijnen zijn via het toetsplan gekoppeld aan de vakken en de beoogde leerresultaten.

De *major verplicht* omvat het grootste deel van de eerste twee jaar. Hierin volgen studenten de kernvakken binnen het vakgebied Onderwijswetenschappen, waaronder de voor het vakgebied relevante onderzoeksmethoden en -technieken. Voor de *major keuze* kiezen studenten uit een lijst van 38 cursussen die de opleiding heeft opgesteld. Dit zijn deels opleidings specifieke cursussen, en deels cursussen aangeboden door andere bacheloropleidingen binnen de UU. Studenten kiezen verspreid over de eerste twee jaar zes keuzecursussen. De profileringsruimte is vrij in te vullen voor studenten, en omvat het grootste deel van het

derde jaar. De universiteit biedt meerdere minoren aan, studenten hebben de optie om bij een universiteit in het buitenland te studeren, of kunnen kiezen voor extra keuzecursussen binnen het aanbod van de opleiding. Ook een stage behoort tot de keuzemogelijkheden. Studenten ronden hun opleiding af met een bachelorscriptie (15 EC), die vanwege de vrije onderwerpskeuze tot de major keuze behoort. Hierin voeren studenten in groepjes van drie een empirisch onderzoek uit. Na het verzamelen van de data gaan de groepsleden uit elkaar om afzonderlijk de data te analyseren en een onderzoeksverslag te schrijven in de vorm van een wetenschappelijk artikel. Zie bijlage 2 voor een overzicht van het curriculum.

Studenten in de ALPO volgen een aangepaste versie van het bachelorcurriculum. Zij combineren de leeromgeving van de universiteit met die aan de HU en de stageschool in een geïntegreerd vierjarig programma van 240 EC. Hiervan is 180 EC gereserveerd voor een gezamenlijk curriculum van UU en HU op wo-niveau, en 60 EC uitsluitend voor het hbo-diploma van de HU. De ALPO-studenten volgen aangepaste varianten van de vakken uit de reguliere bacheloropleiding. Deze hebben dezelfde leerdoelen en toetsing, maar zijn in de uitwerking aangepast met een grotere focus op het basisonderwijs. Zo is er bijvoorbeeld meer aandacht voor ontwikkelingspsychologie en orthopedagogiek, en hebben de opdrachten vaak betrekking op de context van het primair onderwijs. Daarnaast krijgen ALPO-studenten extra onderwijs in voorbereiding op het doen van onderzoek in een praktijksetting. Om ruimte te maken voor het realiseren van de leerdoelen van beide opleidingen, hebben ALPO-studenten een specifieke invulling van de major keuze en de profileringsruimte. Daarnaast wordt een aantal vakken gezamenlijk door docenten van UU en HU georganiseerd. Daarbij draagt de opleiding er altijd zorg voor dat het vak op passend wo-niveau vormgegeven en getoetst wordt. Het volledige ALPO-curriculum is opgenomen in bijlage 2.

Het panel heeft het curriculum en de inhoud van een aantal vakken bestudeerd en concludeert dat zowel de reguliere opleiding als de ALPO een goed gestructureerd curriculum heeft. De leerlijnen maken deze structuur voor studenten zichtbaar, en laten zien hoe kennis en vaardigheden rond ontwerp, advies en onderzoek door het curriculum heen opbouwen. Hiermee heeft de opleiding op passende wijze opvolging gegeven aan de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie op dit punt. Het curriculum van de reguliere bachelor biedt in lijn met het Utrechts onderwijsmodel veel ruimte voor individuele keuzes rond verbreding en verdieping. Het panel waardeert het dat een stage tot de keuzemogelijkheden behoort, en denkt dat dit een goede manier is om studenten zich te laten oriënteren op een toekomstig beroep, en hun professionele vaardigheden te ontwikkelen. Studenten ontwikkelen hun kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksvaardigheden in de verschillende vakken. Hierbij heeft kwantitatief onderzoek de meeste nadruk, maar ook voor kwalitatief onderzoek is voldoende aandacht in de vakken. Het panel waardeert daarbij dat de opleiding speciaal aandacht besteedt aan het doen van onderzoek in een praktijksetting voor ALPO-studenten.

Voor de ALPO-variant biedt de flexibele inrichting van het curriculum de mogelijkheid de BSc Onderwijswetenschappen op een efficiënte manier in vier jaar te combineren met de Pabo aan de HU. Het panel waardeert de structuur en opzet van het ALPO-curriculum. Deze is grotendeels apart van de reguliere bacheloropleiding en Pabo vormgegeven, met een eigen volgorde en invulling van de vakken. De vakken en stages zijn hier op een dusdanige manier ingepland dat deze op elkaar voortbouwen. De studenten krijgen voorbeelden en opdrachten die zijn toegespitst op het primair onderwijs. In de vakken die door de HU (mede) worden vormgegeven is ook uitgebreide aandacht voor wetenschappelijke literatuur en academische vaardigheden. De ALPO is daarmee duidelijk meer dan de som van de twee afzonderlijke opleidingen. Om dit verder te versterken ziet het panel nog mogelijkheden in een verdere integratie tussen de rol van leraar en onderwijskundige van de ALPO-student. Schoolstages zijn op dit moment nog vooral gericht op het functioneren

als leraar, terwijl studenten ook baat zouden hebben bij het invullen van een deel van hun stage in een rol als onderwijskundige op een school. Het panel is zich ervan bewust dat de opleiding hiervoor de steun van de stagescholen nodig heeft, en adviseert hieraan (verder) te werken.

Didactisch concept

De onderwijsvisie van de opleiding is gebaseerd op het Utrechts onderwijsmodel, waarin persoonlijk en activerend onderwijs centraal staat. De opleiding beoogt een interactieve leeromgeving te bieden, met veel aandacht voor contact tussen docenten en studenten, en tussen studenten onderling. Binnen de vakken is sprake van kleinschalig en interactief onderwijs: zowel de reguliere bacheloropleiding als de ALPO-variant hebben een instroom van rond de 50 studenten per jaar en de ALPO variant van ongeveer 60 per jaar, wat de ruimte biedt voor veel interactie tijdens de colleges. De opleiding werkt ook regelmatig met groepsopdrachten, waarbij studenten gezamenlijk een vraagstuk uitwerken. Hierbij staat de wisselwerking tussen theorie en praktijk centraal. Studenten worden in verschillende vakken geconfronteerd met concrete onderwijsvraagstukken uit de praktijk, waarvoor zij met behulp van de geleerde theorie een oplossing ontwikkelen. Voor studenten in de ALPO zijn deze vraagstukken vaak gekoppeld aan de klassenpraktijk die zij in hun opleiding tot leraar basisonderwijs tegenkomen.

Op basis van de curriculuminhoud die het panel heeft gezien en de gesprekken met studenten en docenten, concludeert het panel dat het didactisch concept van de opleiding goed ontwikkeld is. Het biedt studenten een brede variatie aan werkvormen met uitgebreide ruimte voor interactie en de verbinding tussen theorie en praktijk. Studenten waarderen dit, en prijzen met name de toegankelijkheid van en het vele contact met docenten van de opleiding.

Begeleiding en studeerbaarheid

De opleiding heeft verschillende instrumenten om studenten te helpen hun weg te vinden door de verschillende keuzemogelijkheden binnen de opleiding, en om de opleiding binnen de gestelde tijd af te ronden. Studenten worden bij de start van de opleiding in een mentorgroep geplaatst, waarin een studentmentor (een ouderejaars student) een kleine groep eerstejaars studenten begeleidt. De mentorgroepen zijn weer ondergebracht in tutorgroepen, waarin studenten van een tutor (een docent van de opleiding) begeleiding krijgen op het gebied van studieplanning en voortgang. Vast onderdeel van deze tutorgroepen is een studie-informatiebijeenkomst in de eerste periode, waarin studenten de keuzemogelijkheden binnen de opleiding gepresenteerd krijgen. Zij worden daarnaast uitgenodigd hier individueel met hun tutor verder over door te praten.

De tutorgroepen blijven ook na het eerste jaar bestaan, en besteden naast studievoortgang geleidelijk ook aandacht aan zaken als oriëntatie op een vervolgopleiding en de arbeidsmarkt. Studenten houden hiervoor een studieloopbaandossier bij, waarin ze zich via verschillende opdrachten verdiepen in hun interesses en mogelijkheden na afstuderen. In de ALPO-variant is de studieloopbaanbegeleiding nauw verweven met het praktijkgedeelte van de opleiding. Hier komt ook de professionele ontwikkeling van de student aan de orde, en het efficiënt en tijdig organiseren van de praktijkstages aan de HU. Studenten krijgen een studieloopbaanbegeleider (het equivalent van de tutor binnen de reguliere bachelor) binnen zowel HU als UU toegewezen, die hen helpt met de praktische en inhoudelijke kant van de opleiding binnen de verschillende instellingen. Studenten in de deeltijdvariant van de reguliere bacheloropleiding stellen in overleg met hun tutor een deeltijdcurriculum op, waarbij zij de vakken over zes jaar spreiden met behoud van de samenhang in het curriculum. Dit is in hoge mate maatwerk: een zeer klein aantal studenten (typisch 1-2 per cohort) volgt de opleiding in de deeltijdvariant.

Om studenten te helpen tijdens de voortgang van hun scriptietraject is dit traject als vak opgezet. Daarin kiezen studenten een onderwerp uit een lijst onderzoeksonderwerpen die door de opleiding is opgesteld. Ze volgen enkele colleges om zich op de scriptie voor te bereiden, en worden ingedeeld in groepen van drie studenten met wie zij deels gezamenlijk en deels individueel een onderzoek vormgeven onder begeleiding van een scriptiebegeleider. De scriptie heeft hierdoor een vaste duur van één semester, en wordt tijdens een gezamenlijke congresdag door alle studenten gelijktijdig afgerond. Omdat de bachelorthesis niet voltijds maar halftijds is ingepland tijdens het tweede semester van het derde jaar, worden deeltijdstudenten in staat gesteld hun scriptie samen met de voltijdstudenten uit te voeren. De ALPO-variant hanteert een vergelijkbare opzet, met als belangrijkste verschil dat het onderwerp niet uit een vaste lijst komt, maar gekoppeld is aan een vraag uit de stageschool, en dat studenten in tweetallen in plaats van in drietallen aan een onderzoek werken. Ook schrijven ALPO-studenten naast hun thesis een adviesrapport voor de school waar het onderzoek is uitgevoerd.

Gebaseerd op de documentatie en de gesprekken met studenten concludeert het panel dat de studentbegeleiding binnen de opleiding goed is vormgegeven en door studenten als een kracht van de opleiding wordt gezien. Vooral het systeem met tutoren en studieloopbaanbegeleiders (voor de ALPO) biedt hiervoor een stevige basis, waardoor studenten altijd een vast aanspreekpunt binnen de opleiding hebben. De koppeling aan arbeidsmarktoriëntatie en de stages in de ALPO zorgt ervoor dat de persoonlijke en professionele ontwikkeling van studenten een vaste plaats in de begeleiding krijgen. De gestructureerde vorm van de bachelorthesis helpt studenten tijdig af te ronden, waardoor dit onderdeel van de opleiding zelden voor studievertraging zorgt.

Studenten ervaren de opleiding als studeerbaar, al melden ALPO-studenten daarbij dat zij de opleiding soms als zwaar en tijdsintensief ervaren. Het combineren van twee opleidingen in verschillende contexten kost tijd en inspanning. Het panel stelt met goedkeuring vast dat de opleiding alles in het werk stelt om dit voor studenten te stroomlijnen. Het ALPO-curriculum is zo ontworpen dat onderdelen goed op elkaar aansluiten, en studenten effectief hun tijd tussen UU- en HU-onderwijsonderdelen kunnen verdelen. Enige wrijving in de samenwerking tussen een hogeschool en universiteit met elk hun eigen systemen en procedures kan nooit vermeden worden, maar het panel vernam dat deze samenwerking op organisatorisch vlak volgens studenten en docenten de afgelopen jaren steeds beter is geworden. Het panel moedigt de opleiding aan op deze weg verder te gaan, en daarbij de studeerbaarheid van de ALPO doorlopend in het vizier te houden.

Onderwijsgevend personeel

De docenten van de opleiding zijn verbonden aan de afdeling Educatie van FSW, en voor het grootste deel actief als onderzoeker op diverse terreinen binnen de Onderwijswetenschappen. Onder het onderwijsgevend personeel zijn vier hoogleraren en acht universitair hoofddocenten, de overige personeelsleden zijn in een diversiteit van onderzoeks- en onderwijsfuncties aan de afdeling verbonden. De ALPO maakt daarnaast veelvuldig gebruik van vakdocenten die aan de Pabo van de Hogeschool Utrecht zijn verbonden. Vakken worden vaak samen door HU- en UU-docenten vormgegeven. De laatste jaren heeft de opleiding geïnvesteerd in UU-docenten met ervaring in het primair onderwijs om de koppeling tussen theorie en praktijk nog meer te versterken. In lijn met het Utrechts onderwijsmodel is professionalisering van docenten een belangrijk thema in de opleiding. De opleiding stelt zich als doel dat alle docenten in de opleiding een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) bezitten. Acht docenten zijn daarnaast in het bezit van een Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO). Nieuwe docenten in de opleiding krijgen de gelegenheid hun BKO zo snel mogelijk te behalen. Ook krijgen zij een speciaal inwerkprogramma, waardoor zij vertrouwd raken met de uitgangspunten en werkwijze van de opleiding en de universiteit.

Het panel heeft gesproken met docenten en studenten van de opleiding, een overzicht van docenten en hun kwalificaties bestudeerd, en de handreiking voor nieuwe docenten ingezien. Gebaseerd hierop heeft het panel een positieve indruk van de kwaliteit en kwantiteit van het onderwijsgevend personeel gekregen. De staf kent een goede mix van onderzoeks- en praktijkgerichte docenten met voor de opleiding relevante expertise. Samenwerking tussen HU en UU-docenten in de ALPO levert een vruchtbare kruisbestuiving op. De opleiding besteedt ruim voldoende aandacht aan professionalisering. Tijdens de visitatie bemerkte het panel onder de stafleden van de opleiding een sfeer van samenwerking en teamgeest, en toewijding aan het opzetten van een hoogkwalitatieve bacheloropleiding. Het management van de faculteit houdt de werkdruk onder docenten zorgvuldig in de gaten, en zorgt ervoor dat individuele docenten, ondanks de soms hoge werkdruk, niet overbelast worden met werkzaamheden. Sinds de vorige visitatie heeft de faculteit geïnvesteerd in meer docenten met langdurige contracten die de opleiding voor langere tijd kunnen dragen. Daarmee is ze tegemoet gekomen aan de zorgen van het vorige visitatiepanel op dit punt.

Overwegingen

De opleiding heeft volgens het panel de beoogde leerresultaten vertaald in een goed ontworpen en helder gestructureerd curriculum. De leerlijnen maken inzichtelijk hoe studenten kennis en vaardigheden rondom ontwerp, advies en onderzoek verwerven. Studenten krijgen een brede basis in de onderwijswetenschappen en hebben daarnaast in de reguliere bachelor veel ruimte zich naar keuze te verdiepen, te verbreden of praktijkervaring op te doen via een stage. De onderwijsvormen zijn interactief, met veel ruimte voor verbinding tussen theorie en praktijk. Het curriculum is studeerbaar, waarbij de parttime variant als maatwerkcurriculum met studenten wordt ontworpen. De studiebegeleiding is een sterk punt van de opleiding, en is duidelijke gekoppeld aan professionele en persoonlijke ontwikkeling van studenten. Het onderwijsgevend personeel vormt een goed samenwerkend team van onderzoeks- en praktijkgerichte docenten met voor de opleiding relevante expertise, en wordt door studenten gewaardeerd om hun vakkennis en benaderbaarheid.

Het curriculum van de ALPO is zo vormgegeven dat de onderwijsvormen aan de HU en de UU elkaar versterken. Het panel adviseert daarbij samen met de opleidingsscholen mogelijkheden te onderzoeken om studenten ook in een rol als onderwijskundige stage-ervaring te laten opdoen. De opleiding spant zich in voor het stroomlijnen van de samenwerking tussen HU en UU, zodat studenten de opleiding ondanks de inherente drempels die studeren aan twee instellingen met zich meebrengt, doorgaans als coherent ervaren. Het panel moedigt de opleiding aan hier doorlopend aandacht aan te blijven besteden.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 2 voldoet.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Het systeem van toetsing van de bachelor Onderwijswetenschappen is vastgelegd in een uitgebreid toetsplan. Dit is een centraal document in de opleiding, dat de doelen van de opleiding verbindt aan de verschillende vakken en de vakoverstijgende leerlijnen, en beschrijft hoe deze in de verschillende vakken worden getoetst. Ook bevat dit document de visie op toetsing die de opleiding heeft. Belangrijke uitgangspunten in deze visie zijn *constructive alignment* (toetsen die aansluiten bij de leerdoelen, inhouden en onderwijsvormen), een combinatie van formatieve en summatieve toetsing op verschillende toetsmomenten binnen vakken, en waar mogelijk toetsing in authentieke situaties. Voorbeelden van dat laatste zijn het ontwikkelen van een lessenreeks of het opstellen van een organisatieadvies. De opleiding gebruikt voor dit type toetsing vaak groepswork met als eindproduct een verslag en presentatie.

De opleiding heeft verschillende mechanismen om de betrouwbaarheid, validiteit en transparantie van toetsing te bevorderen. Zo werkt de opleiding per cursus met toetsplannen en toetsmatrijzen die de leerdoelen van de cursussen koppelt aan de toets, en kijken er altijd minstens twee betrokken docenten naar iedere toets en de antwoordmodellen. Ook organiseren docenten regelmatig kalibratiesessies voorafgaand aan opdrachten (waaronder de thesis) waarin ze samen de beoordeling doornemen, vaak aan de hand van werken uit eerdere jaren. De opleiding heeft een speciale 'toetsambassadeur' aangewezen: een ervaren staflid met een brede expertise op het gebied van toetsing, die in overleg met de opleidingsdirecteur projecten initieert om de kwaliteit van toetsing in de opleiding te verbeteren.

De opleiding deelt een examencommissie met de andere bacheloropleidingen binnen de faculteit. Binnen deze commissie heeft de opleiding een eigen 'kamer' met opleidingsvertegenwoordigers, die de opleidings specifieke zaken bespreken. De examencommissie heeft een belangrijke rol in de borging van de toetskwaliteit. Deze commissie onderzoekt, analyseert en adviseert rondom toetsing in de opleiding. Dit doet zij zowel reactief, bijvoorbeeld in het geval van klachten of afwijkende toetsresultaten, als proactief, via jaarlijkse onderzoeken naar vaktoetsing en de beoordeling van stageverslagen en bachelortheses.

Het panel heeft het systeem van toetsing bekeken. Het oordeelt positief over het solide toetsplan dat de opleiding gebruikt om de verschillende toetsen in de opleiding te verbinden aan de doelen van zowel de individuele vakken als de opleidingsbrede doelen. De bacheloropleiding gebruikt een brede variatie aan toetsvormen die aansluiten bij de kennis en vaardigheden die de opleiding studenten wil bijbrengen; gebruik wordt gemaakt van tentamens, opdrachten, essays, verslagen, praktijktoets, rapport en dossier. Door de jaren heen is sprake van een toename in de complexiteit van toetsing. Het gebruik van authentieke situaties voor toetsing is bij uitstek geschikt om kennis en vaardigheden op een geïntegreerde manier te toetsen. Het panel begreep van studenten dat docenten veelvuldig formatieve feedback geven tijdens de vakken, wat het panel waardeert. De rubrics, beoordelingsformulieren en bijbehorende beoordelingsprocedures van de verschillende curriculumonderdelen zijn op orde, en de examencommissie houdt op passende wijze toezicht op de kwaliteit

van toetsing. De opleiding kent een duidelijke kwaliteitscultuur rondom toetsing, waarin bovengenoemde toetsambassadeur en de kalibratiesessies een belangrijke rol spelen.

Beoordeling eindwerken

Studenten voeren hun onderzoek in de regel uit in drietallen (reguliere bachelor) of tweetallen (ALPO), en schrijven een individueel onderzoeksverslag op basis van dezelfde onderzoeksdata. Een individueel eindwerk is ook toegestaan als de student hieraan de voorkeur geeft. De belangrijkste reden om met groepsprojecten te werken is om partijen waarmee de opleiding samenwerkt niet te overvragen wat betreft de begeleiding van praktijkcases. Daarnaast stelt het studenten in staat meer data te verzamelen en dus met grotere datasets te werken.

Het eindcijfer voor de reguliere bachelorthesis bestaat voor 25% uit de beoordeling van het onderzoeksplan (groepswerk) en voor 75% uit de beoordeling van het onderzoeksverslag (individueel), waarbij beide elementen minimaal voldoende dienen te zijn. ALPO-studenten schrijven als eindproduct niet alleen een individueel onderzoeksrapport (in de vorm van een artikel), maar ook een adviesrapport voor de stageschool, dat zij als tweetal schrijven. Het eindcijfer van ALPO-studenten bestaat uit het cijfer van het onderzoeksrapport (80%) en het adviesrapport (20%). Als afsluiting van het thesistraject presenteren studenten hun onderzoek tijdens een congresdag aan hun medestudenten en andere genodigden. ALPO-studenten presenteren hun adviesrapport daarnaast ook op hun stageschool.

Alle eindproducten (onderzoeksplan, onderzoeksverslag/artikel en adviesrapport) worden door de begeleider en een onafhankelijke tweede beoordelaar bekeken. Beide beoordelaars vullen onafhankelijk van elkaar het beoordelingsformulier voor het betreffende eindproduct in. Ze dienen hierbij gebruik te maken van een rubric die beschrijft hoe een voldoende, goed en excellent werk op de verschillende beoordelingscriteria eruit ziet. Hierna komen de beoordelaars bij elkaar om dit te vergelijken en in onderling overleg tot een gecombineerde beoordeling te komen, waarbij ze de score op elk van de criteria en het eindcijfer voorzien van kwalitatieve feedback. Voor theses in de ALPO-variant heeft de stageschool als opdrachtgever de gelegenheid feedback te geven, maar deze is geen partij in de beoordeling.

Het panel heeft als onderdeel van de voorbereiding op de visitatie de theses en bijbehorende beoordelingsformulieren van 15 bachelorstudenten bekeken. Hiertoe behoorden twee groepen uit de reguliere bachelor, en drie groepen uit de ALPO. Hiervan bekeek het panel het onderzoeksplan, alle individuele onderzoeks- en adviesrapporten en de beoordelingsformulieren. Het panel was het in grote lijnen eens met de beoordeling, en concludeert op basis hiervan dat de thesisbeoordeling solide is vormgegeven. De procedure waarbij beide beoordelaars eerst afzonderlijk van elkaar de beoordeling invullen draagt, net als de informatieve en bruikbare rubrics, bij aan de betrouwbaarheid van de beoordeling. In de eindbeoordeling zit zowel een groeps-element als een individueel element, die beide voldoende beoordeeld dienen te worden. Hierdoor is het voor studenten niet mogelijk om op basis van meeliften de thesis met een voldoende af te ronden. Begeleiders besteden daarnaast aandacht aan de wijze van samenwerken en de individuele bijdragen binnen de groep, waarbij het panel opmerkte dat hierop in enkele gevallen ook gedifferentieerd beoordeeld werd.

Het viel het panel in de theses op dat de mate waarin studenten na het verzamelen van de onderzoeksdata nog samenwerken verschilt per groep studenten. Sommige studenten deelden enkele algemene hoofdstukken in hun rapport, terwijl andere groepen los van elkaar volledig verschillende rapporten opstelden. Studenten gaven in het interview met het panel aan dat het per begeleider kan verschillen of er tijdens het analyse- en

schrijffproces nog samengewerkt mag worden, en in welke mate. Sommigen hadden daarbij graag meer richtlijnen gehad in wat wel en niet is toegestaan. Het panel adviseert de opleiding hier één lijn in te trekken. Omdat studenten tegelijkertijd aan dezelfde dataset werken lijkt volledig gescheiden optrekken voor ten minste de analyse-fase niet voor de hand te liggen en ook lastig te handhaven. De opleiding zou eventueel samenwerking breder kunnen toestaan als dit vergezeld gaat van bijvoorbeeld het bijhouden van een logboek waarin de individuele bijdragen staan genoteerd, en een uitgebreide individuele verdediging van het werk aan het einde.

Overwegingen

De opleiding heeft volgens het panel een grondig en uitgebreid systeem van toetsing, en een levende kwaliteitscultuur rondom toetsing. De toetsmethoden zijn gevarieerd en passen bij de doelen van de opleiding. De procedures bevorderen valide, betrouwbare en transparante toetsing, en de examencommissie houdt adequaat toezicht op de kwaliteit van toetsing. Er is veel ruimte voor kwalitatieve feedback voor studenten en afstemming van toetspraktijk in kalibratiesessies. De beoordeling van de theses is op een passend wijze vormgegeven, en heeft zowel gezamenlijke als individuele elementen, waardoor studenten het behalen van de beoogde leerresultaten altijd op individueel niveau moeten aantonen. Het panel beveelt aan de regels en richtlijnen rond samenwerking in de analyse- en schrijffase van de thesis te verduidelijken voor studenten en verschillen in werkwijzen tussen begeleiders hierin te beperken.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 3 voldoet.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Voorafgaand aan de visitatie heeft het panel het werk van 15 bachelorstudenten van de opleiding Onderwijswetenschappen bestudeerd. Hieronder waren 8 studenten van de reguliere bacheloropleiding, en 7 van de ALPO. Van twee projectgroepen in de reguliere bachelor en drie projectgroepen in de ALPO bestudeerde het panel de werken van alle groepsleden; de overige scripties betroffen individuele werken. Het panel was in alle gevallen overtuigd dat studenten op individueel niveau de beoogde leerresultaten van de opleiding realiseerden. De scripties binnen projectgroepen waren voldoende onderscheidend van elkaar, en reflecteerden de individuele prestaties van de student binnen het groepsproject. Het panel waardeerde dat ALPO-studenten niet alleen een academische studie deden, maar dit ook vertaalden naar een adviesrapport voor de onderwijsinstelling waar het onderzoek betrekking op had.

Van de afgestudeerden van de opleiding stroomt ongeveer één derde door naar de masteropleiding Educational Science aan de UU. De rest stroomt door naar een andere masteropleiding aan de UU of daarbuiten, of gaat direct aan het werk. Die laatste groep, die ongeveer 15-20% van de afgestudeerden uitmaakt, is vooral afkomstig uit de ALPO. De alumni die het panel tijdens de visitatie heeft gesproken waren positief over hun opleiding en voelden zich goed voorbereid op de vervolgopleiding dan wel baan in of buiten het onderwijs.

De positie van de academische leerkracht blijft een belangrijk aandachtspunt voor de ALPO. Uit langetermijnonderzoek blijkt dat een groot deel van de academische leerkrachten niet behouden blijft voor het basisonderwijs, en na enkele jaren een ander carrièrepad kiest. Eén van de redenen hiervoor is dat zij vaak niet de kansen krijgen om in de praktijk onderwijskundig en onderwijzend werk te combineren, zoals dat beoogd wordt door de opleiding. Dit is een complex vraagstuk dat gerelateerd is aan algemene aspecten van het Nederlandse onderwijslandschap, en dus grotendeels buiten de directe beïnvloedingssfeer van de opleiding ligt. Het panel stelt desalniettemin met goedkeuring vast dat de ALPO vecht voor de positie van de academische leerkracht in het stelsel. Het panel ondersteunt de opleiding hierin van harte.

Overwegingen

De bachelorscripties en de doorstroom van afgestudeerden naar relevante masteropleidingen of banen toont volgens het panel aan dat studenten de beoogde leerresultaten van de opleiding realiseren.

Conclusie

Het panel oordeelt dat standaard 4 voldoet.

Eindoordeel

Het oordeel van het panel over de BSc Onderwijswetenschappen is positief voor zowel de voltijd als de deeltijd variant van de opleiding.

Ontwikkelpunten

1. Onderzoek mogelijkheden om meer aandacht te besteden aan het macroniveau van onderwijs in het curriculum van de opleiding.
2. Richt de werkveldcommissie opnieuw op om zo op een geformaliseerde manier input van het werkveld te verzamelen.
3. Werk aan de verdere integratie tussen de rol van leraar en onderwijskundige van de ALPO-student, bijvoorbeeld door met de opleidingsscholen te werken aan het opzetten van stages waarin studenten een deel van hun tijd als onderwijskundige werken.
4. Verduidelijk de regels en richtlijnen rond samenwerking van studenten in de analyse- en schrijffase van de thesis om verschillen tussen werkwijzen van begeleiders hierin te beperken.

Bijlage 1. Beoogde leerresultaten

Kennis en inzicht

Een afgestudeerde heeft kennis van en inzicht in:

- Formulering van probleemstellingen, ontwerpen van onderzoeksdesigns, dataverzameling en –analyse, rapportage en discussie van onderzoeksresultaten en wetenschappelijke integriteit (*Methodologisch/statistische kennis*).
- Theorieën en inzichten op het gebied van onderwijs en leren en van de belangrijkste onderwijswetenschappelijke visies en theorieën, op het niveau van individu en organisatie aangevuld met kennis en inzicht over wetenschapsfilosofische stromingen en ethische vraagstukken (*Inhoudelijk onderwijswetenschappelijke kennis*). De inhoudelijke onderwijswetenschappelijke kennis van de afgestudeerde kenmerkt zich door kennis en inzicht over:
 - theories of expertise,
 - theories of learning,
 - theories of teaching and instruction,
 - theories of assessment and evaluation (De Corte, 2000¹) en
 - theories of organizational development (Austin & Bartunak, 2012²).

Toepassen van kennis en inzicht

De afgestudeerde is in staat om:

- Aan de hand van een vraag uit de wetenschap, de praktijk of het beleid een onderzoeksopzet te maken, dit onderzoek uit te voeren en daarover te rapporteren op een manier die voldoet aan de daarvoor in de wetenschap gangbare criteria (Methodologisch/statistische vaardigheden).
- Onderwijs- en leerproblemen te analyseren en op basis daarvan relevante leeromgevingen te ontwerpen, over de implementatie van leeromgevingen te adviseren en veranderingen te ondersteunen, en beleid, instrumenten en procedures over toetsing en beoordeling (assessment) te ontwikkelen en evalueren (Inhoudelijk onderwijswetenschappelijke vaardigheden).

Oordeelsvorming

De afgestudeerde kan:

- wetenschappelijke literatuur en andere informatie op het betreffende kennisgebied verzamelen en selecteren, deze kritisch beoordelen en gebruiken bij theorievorming, onderzoek en ontwikkelwerk;
- teksten en beweringen kritisch analyseren en mede op basis daarvan een eigen conceptueel kader, synthese en/of standpunt ontwikkelen;
- reflecteren op de eigen ontwikkeling en loopbaan en bewuste keuzes maken met het oog op de verdere ontwikkeling en loopbaan;
- een integere en constructief-kritische houding tonen met betrekking tot eigen en andermans plannen en resultaten van onderzoek en ontwikkelwerk;
- een respectvolle en verantwoordelijke houding tonen tegenover medestudenten en tegenover anderen met wie men in het kader van werkzaamheden in contact staat.

Communicatie

De afgestudeerde kan:

- op het niveau van een beginnend academisch professional schrijven, mondeling presenteren, discussiëren en argumenteren;
- het functioneren en de producten van anderen en van zichzelf evalueren;
- openheid tonen in het communiceren over de uitvoering en resultaten van eigen en andermans onderzoek en ontwikkelwerk;
- professionaliteit tonen bij het overdragen van kennis en het presenteren van plannen en resultaten van onderzoek en ontwikkelwerk.

Leervaardigheden

De afgestudeerde heeft:

- de bereidheid om tijdens de verdere loopbaan te blijven leren, zichzelf verder te ontwikkelen, en bij te dragen aan het vakgebied;
- inzicht in en kan reflecteren op het eigen leerproces en studieloopbaanontwikkeling en kan daaraan consequenties verbinden door het aanvullen van de eigen competenties.

Opleidingsprofiel ALPO

Kerntaak 1: Pedagogisch adequaat handelen

1.1 Wetenschappelijk onderbouwde kennis hebben van hoe kinderen kunnen leren, zich ontwikkelen en gedragen en de context waarbinnen die ontwikkeling plaatsvindt.

1.2 Aandacht en zorg hebben voor kinderen en daarbij tegemoet komen aan hun basisbehoeften.

1.3 Een veilig leef- en leerklimaat creëren door duidelijk te zijn over gedragsregels en afspraken.

Kerntaak 2: Professioneel voorbereiden en evalueren van onderwijsactiviteiten

2.1 Beheersen van de kennis en vaardigheden in het basisschool-curriculum

2.2 Beschikken over een wetenschappelijk onderbouwde vakdidactische kennisbasis

2.3 Beschikken over wetenschappelijke kennis en vaardigheden met betrekking tot het ontwerpen van onderwijsleersituaties

2.4 Wetenschappelijk onderbouwde kennis hebben over toetsen en beoordelen van leerresultaten en diagnosticeren van leerproblemen.

2.5 In kaart brengen van en aansluiten bij de beginsituatie van de groep en de verschillen tussen kinderen, en daarbij lesdoelen formuleren met passende inhoud, werkvormen en taken.

2.6 Toets- en beoordelings-vormen kiezen, aanpassen en ontwikkelen op basis van wetenschappelijk onderbouwde kennis.

2.7 Methoden, materialen en hulpmiddelen, beoordelen, ontwerpen en functioneel inzetten tbv de inrichting van een betekenisvolle, stimulerende en effectieve leeromgeving op basis van wetenschappelijk onderbouwde kennis.

2.8 Plannen en organiseren van leeractiviteiten

2.9 Systematisch analyseren en interpreteren van evaluaties en toetsgegevens bij het voorbereiden van onderwijsactiviteiten en in te zetten voor schoolontwikkeling.

Kerntaak 3: Uitvoeren van onderwijs en begeleiding

- 3.1 Met de kinderen een onderwijsactiviteit starten, hen motiveren en aansluiten bij hun voorkennis.
- 3.2 Geven van doelgerichte en gedifferentieerde instructie met gebruik van wetenschappelijk onderbouwde vakdidactische kennis.
- 3.3 Kinderen aan het werk zetten en houden met taken en werkvormen passend bij de lesdoelen.
- 3.4 Volgen en begeleiden van kinderen bij hun leerproces met gebruik van wetenschappelijk onderbouwde vakdidactische kennis.
- 3.5 Afronden en evalueren van de onderwijsactiviteit met de kinderen.
- 3.6 Behouden van overzicht en flexibel inspelen op de situatie, het lesverloop en verschillen tussen kinderen.

Kerntaak 4: Communiceren en samenwerken

- 4.1 Vanuit een open houding professioneel communiceren met volwassenen, zowel individueel als groepsgewijs
- 4.2 Overleggen en samenwerken met ouders, collega's en andere professionals

Kerntaak 5: Werken aan professionele ontwikkeling

- 5.1 Kennis en vaardigheden op het gebied van het opzetten, uitvoeren en verslag doen van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek.
- 5.2 Kennis van brede onderwijskundige en pedagogische kennisbasis, kennisontwikkeling en professionele groei.
- 5.3 Actief omgaan met wetenschappelijke informatie en blijven ontwikkelen van eigen kennis, mede op basis van bestaand en eigen onderzoek, en deze kennis gebruiken bij visie ontwikkelen, keuzen maken en zich verantwoorden op wetenschappelijke gronden.
- 5.4 Leren van feedback, reflectie en wetenschappelijk onderbouwde kennis, zowel individueel als gezamenlijk.
- 5.5 Ontwikkelen van een persoonlijke visie en een normatieve persoonlijke professionaliteit, in relatie tot de visie en de context van de school.

Bijlage 2. Opleidingscurriculum

Curriculum bacheloropleiding (regulier)

	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Jaar 1	MV-cursus ¹⁰ Inleiding onderwijs- wetenschappen (200300107, niveau 1)	MK-cursus Ontwerpen van leersituaties – inleidend (201400046, niveau 1)	MK-cursus Leren in organisaties: organisatiekunde (201400047, niveau 2)	MV-cursus Wetenschapsfilosofie en geschiedenis van het onderwijs en van de Onderwijswetenschappen
Jaar 1	MV-cursus Kennismaking met onderzoeksmethoden en statistiek (201800171, niveau 1)	MV-cursus Education and ICT (200500059, niveau 2)	MK-cursus	MV-cursus Toepassing van onderzoeksmethoden en statistiek (201800173, niveau 2)
Jaar 2	MV-cursus Educational Psychology (200300103, niveau 2)	MV-cursus Methoden in onderwijs- wetenschappelijk onderzoek (201300010, niveau 3)	MV-cursus Ontwerpen van leersituaties – gevorderd (201400048, niveau 3)	MV-cursus Leren in organisaties: veranderingsinterventies (201400045, niveau 3)
Jaar 2	MK-cursus	MK-cursus	MV-cursus Ontwikkelen van assessment- en evaluatie-instrumenten (200500044, niveau 3)	MK-cursus
Jaar 3	Profileringsruimte	Profileringsruimte	MK-cursus Bachelorthesis (200600207, niveau 3)	MK-cursus Bachelorthesis (vervolg) (200600207, niveau 3)
Jaar 3	Profileringsruimte	Profileringsruimte	Profileringsruimte	Profileringsruimte

Curriculum bacheloropleiding (ALPO)

JAAR 1: Oriëntatie op het leraarsvak en onderwijskundige achtergronden							
Examen programma		Verzorgd door	Periode	Code	Titel	EC	Opmerkingen
HU	UU						
X	X	UU	A	OTA1-UIOW-21	Inleiding onderwijswetenschappen (UU-niveau 1)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X	X	HU	A	OTA1-HLLG-20	Leren lesgeven	1	Valt onder OER en examencommissie HU
X		HU	A	OTA1-HSCH1-15	Inleiding schrijfvaardigheid bord/papier	1	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	HU	B	OTA1-HREK1-20	Rekenen in de bovenbouw	2	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	B	OTA1-UOLI1-21	Ontwerpen van leersituaties-inleidend (UU-niveau 1)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X		HU	AB	OTA1-HKUN1-20	Inleiding didactiek van Kunst	3	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	HU	AB	OTA1-HWER1-21	Inleiding didactiek van wereldvakken	3	Valt onder OER en examencommissie HU

X		HU	AB	OTA1-HPRK1-18	Praktijk 1	5	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	HU	C	OTA1-HNNR1-20	Taal & Rekenen, ontwikkeling jonge kind	5	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	C	OTA1-UOPS1- 21	Ontwikkelingspsychologie (UU-niveau 2)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X	X	HU	D	OTA1-HBEW1- 15	Bewegingsonderwijs voor het jonge kind	3	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	D	OTA1-UANR1-21	Analyseren en Redeneren (UU-niveau 1)	2	Valt onder OER en examencommissie UU

X	X	UU	D	OTA1-UMTS1- 21	Kennismaking met onderzoeksmethoden en statistiek (UU-niveau 1)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X		HU	CD	OTA1-HPRK2-18	Praktijk 2 en instaptoets	5	Geoormerkte cursus Valt onder OER en examencommissie HU
Totaal HU						60	Zie OER HU
Totaal UU						46	Zie OER UU

JAAR 2: Ontwikkelen van vakmanschap							
Examen programma		Verzorgd door	Periode	Code	Titel	EC	Opmerkingen
HU	UU						
X	X	HU	A	OTA2-HPNR1-20	Instructie/differentiatie rekenen 1-5	5	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	A	OTA2-UONP1-21	Educational Psychology (UU-niveau 2)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X	X	HU	B	OTA2-HNED1-20	Geletterdheid	3	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	HU	B	OTA2-HSCH2-16	Handschriftontwikkeling 2	1	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	B	OTA2-UMTS2-21	Toepassing van onderzoeksmethoden (UU-niveau 2)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X		HU	AB	OTA2-HPRK3-18	Praktijk 3	5	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	HU	C	OTA2-HWER2-16	Wereldoriëntatie 2: Omgevingsonderwijs	5	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	C	OTA2-UOL2-16	Ontwerpen van Leersituaties – gevorderd' (UU-niveau 3)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X		HU	D	OTA2-HKUN2-16	Kennisbasis en didactiek kunstvakken 2	4	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	HU	D	OTA2-HENG1-16	Didactiek en spreekvaardigheid Engels	2	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	C	OTA2-UITC-21	Interaction in the classroom (UU-niveau 3)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X		HU	CD	OTA2-HPRK4-18	Praktijk 4	5	Valt onder OER en examencommissie HU
Totaal HU						60	Zie OER HU
Totaal UU						46	Zie OER UU

JAAR 3: Verschillen tussen leerlingen							
Examen programma		Verzorgd door	Periode	Code	Titel	EC	Opmerkingen
HU	UU						
X	X	UU HU	A	OTA3-OOUV-21	Orthopedagogiek 1: uitgaan van verschillen (UU-niveau 2)	5	Valt onder OER en examencommissie UU
X	X	UU	A	OTA3-UMTS3-21	Methoden, Technieken en Statistiek 3 (UU-niveau 3)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X		HU	B	OTA3-HPWO-20	Keuze: Profieldeel Wereldoriëntatie	3	Keuze uit één profieldeel Valt onder OER en examencommissie HU
X		HU	B	OTA3-HPKU-19	Keuze: Meer muziek in de klas	3	
X	X	UU HU	B	OTA3-OOPO-21	Orthopedagogiek 2: passend onderwijs (UU-niveau 3)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X	X	HU	B	OTA3-HVNO-17	Vernieuwingsonderwijs	2	Valt onder OER en examencommissie HU
X		HU	AB	OTA3-HPRK5-19	Praktijk 5	4	Valt onder OER en examencommissie HU
X		HU	ABCD	OTO3-LKBTR-20	Landelijke kennisbasis taal en rekenen	2	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	HU	C	OTA3-HTOM-17	Taalonderwijs op maat	3	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	D	OTA3-UASE-21	Assessment en evaluatie (UU-niveau 3)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X	X	HU	C	OTA3-HKOW1-20	KC: Onderwijs in wetenschap & technologie 1	2	Keuze uit wetenschap & technologie 1 en 2 of vernieuwingsonderwijs 1 en 2 Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	HU	C	OTA3-HKOV1-17	KC: Vernieuwingsonderwijs 1	2	
X	X	HU	D	OTA3-HKOW2-20	KC: Onderwijs in wetenschap & technologie 2	2	
X	X	HU	D	OTA3-HKOV2-17	KC: Vernieuwingsonderwijs 2	2	
X	X	HU	D	OTA3-HROM-17	Reken-wiskundeonderwijs op maat	3	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	D	OTA2-UMSP1-21	Diversiteit in het onderwijs: wetenschappelijke inzichten vertaald naar de praktijk van de leraar PO (UU-niveau 3)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X		HU	CD	OTA3-HPRK6-20	Praktijk 6	4	Valt onder OER en examencommissie HU
Totaal HU						60	Zie OER HU
Totaal UU						47	Zie OER UU

JAAR 4: De school als organisatie in ontwikkeling							
Examen programma		Verzorgd door	Periode	Code	Titel	EC	Opmerkingen
HU	UU						
X	X	HU	A	OTA4-HROV-20	Kwaliteit van reken-wiskundeonderwijs	4	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	A	OTA4-UFRO1-21	Filosofische reflectie op vraagstukken in onderwijspraktijk en onderwijsonderzoek (UU-niveau 3)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X		HU	ABCD	OTA4-HPRK7-20	Afstudeerstage (oriëntatiefase)	4	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	HU	B	OTA4-HTEB1-18	Taal en beleid	4	Valt onder OER en examencommissie HU
X	X	UU	B	OTA4-USOV1-21	Schoolorganisatie en verandermanagement (UU-niveau 3)	7,5	Valt onder OER en examencommissie UU
X	X	HU	AB	OTA4-UBTO1-21	Bachelorthesis onderzoeksplan (UU-niveau 3)	3	Valt onder OER en examencommissie UU
X	X	UU	C	OTA4-UBTO2-21	Bachelorthesis (UU-niveau 3)	15	Valt onder OER en examencommissie UU
X		HU	CD	OTA4-HPRK8-20	Afstudeerstage	14	Valt onder OER en examencommissie HU
X		HU	D	OTA4-HPRK9-20	Eindassessment	1	Valt onder OER en examencommissie HU
Totaal HU						60	Zie OER HU
Totaal UU						41	Zie OER UU

Bijlage 3. Bezoekprogramma

Dag 1

Begin	Eind	Onderdeel
12:00	12:30	Ontvangst commissie , inclusief presentaties door studenten
12:30	13:30	Vorbereiding panel (+ lunch)
13:30	14:15	Gesprek met verantwoordelijken opleiding
14:15	14:30	Pauze
14:30	15:15	Gesprek met studenten en alumni
15:15	15:30	Pauze
15:30	16:15	Ontwikkelgesprek thema 1: Doelen van de opleidingen
16:15	16:30	Pauze
16:30	17:15	Gesprek met docenten en examencommissie
17:15		Overlegtijd commissie

Dag 2

Begin	Eind	Onderdeel
9:00	9:45	Ontwikkelgesprek thema 2: Opleiden van professionals
9:45	10:00	Pauze
10:00	10:45	Developmental discussion theme 3: Teaching and learning environment
10:45	11:30	Pauze en overleg commissieleden
11:00	11:45	Eindgesprek met verantwoordelijken opleiding
11:45	13:30	Opstellen voorlopige bevindingen en voorbereiden mondelinge rapportage (inclusief lunch)
13:30	14:00	Mondelinge terugkoppeling en voorlopige oordeel

Bijlage 4. Geraadpleegde materialen

Het panel heeft voorafgaand aan het bezoek 15 eindwerken bestudeerd. De gegevens van de eindwerken zijn op aanvraag beschikbaar bij Academion. Daarnaast heeft het panel voor en tijdens het bezoek onder andere de volgende materialen geraadpleegd:

- Profiel opleiding en voorlichtingsmaterialen
- Beoogde leerresultaten
- Onderwijs- en examenregeling
- Toetsplan
- Domeinspecifiek referentiekader
- Beroepsbeeld academische leerkracht (ALPO)
- Instroomcijfers en rendement
- Curriculumschema
- Inhouden, handleidingen en evaluaties enkele cursussen
- Utrechts onderwijsmodel
- Studiegids
- Cursushandleiding thesis
- Cursushandleiding stage
- Informatie over studiebegeleiding
- Informatie over tutoraat
- Faciliteiten voor studenten
- Handleiding voor startende docenten
- Kwalificaties en expertise docenten
- Gids interne kwaliteitszorg
- Verslagen opleidingscommissie
- Curriculumenquête
- Nationale studentenenquête
- Voorbeelden van toetsvormen en rubrics in cursussen
- Verslagen kalibratiesessies
- Jaarverslagen examencommissie
- Voorbeelden stageverslagen
- Doorstroom naar andere opleidingen/ arbeidsmarkt
- Alumnionderzoek

Datum: 28 maart 2024

Betreft: aanvulling panelrapport B-onderwijswetenschappen

Uw referentie: AV-1253

Geachte heer Kroes, beste Luut,

In uw brief van 16 januari 2024 heeft u gevraagd om een aanvulling op het visitatierapport van de bacheloropleiding Onderwijswetenschappen (ISAT 50003) van de Universiteit Utrecht. Deze aanvulling betreft het oordeel op de gerealiseerde eindresultaten voor de deeltijdvariant.

Naar aanleiding van uw vaststelling heeft het panel van de opleiding het op dat moment beschikbare eindwerk van de deeltijdvariant toegestuurd gekregen. Het panel heeft dit eindwerk bestudeerd en vastgesteld dat dit voldoet aan het verwachte niveau voor een bacheloreindwerk. Daarmee stelt het panel vast dat de bacheloropleiding Onderwijswetenschappen voor zowel de voltijd- als de deeltijdvariant voldoet aan standaard 4 (Gerealiseerde leerresultaten).

Met vriendelijke groet namens het visitatiepanel,

Em. Prof. dr. Douwe Beijaard

Voorzitter visitatiepanel Onderwijswetenschappen